

POSITIONSPAPPER FÖR INFRASTRUKTUR

EN VÄL UTVECKLAD SYDSVENSK INFRASTRUKTUR GYNNAR HELA SVERIGE

utkast 2024-01-30

REGIONSAMVERKAN SYDSVERIGE

2024

ETT STARKT SYDSVERIGE GYNNAR HELA SVERIGES TILLVÄXT OCH UTVECKLING

Hela Sveriges tillväxt och utveckling gynnas av ett starkt Sydsverige. Ett genomtänkt och välfungerande transportsystem utgör fundamentet för samhällets framsteg och förbättring. Tillgängligheten till arbete, bostäder, utbildning, kultur och service är av avgörande betydelse i människors vardag varvid tillförlitliga och smidiga kommunikationer är en förutsättning för detta. Både person- och godstransporter är grundläggande komponenter som knyter samman samhället och stärker företagets konkurrenskraft i Sydsverige. Med sitt strategiska läge och sina kopplingar till kontinentala Europa är Sydsverige viktigt för hela Sveriges tillväxt och utveckling.

Vi sex regioner som tillsammans bildar Regionsamverkan Sydsverige strävar efter att samarbeta med staten,

kommunerna, näringslivet och andra intressenter för att skapa optimala förutsättningar för Sydsveriges och därigenom hela Sveriges utveckling. Infrastruktur, kollektivtrafik, samhällsplanering, näringsliv, forskning och innovation måste samverka för att uppnå gemensamma mål och för att samhällets resurser ska användas så effektivt som möjligt. Regionsamverkan Sydsverige har enats kring tre centrala sydsvenska positioner som vägledning för den framtida planeringen av transportsystemet.

Vi har enats kring dessa positioner för att främja en hållbar utveckling i Sydsverige. Målet är att förbättra transportsystemet, öka konkurrenskraften och pendlingsmöjligheterna, knyta samman arbetsmarknader och skapa en enhetlig infrastruktur som stärker stad-landsbygdsrelationer.

SYDSVERIGES POSITIONER I UTVECKLING AV TRANSPORTSYSTEMET ÄR:

► NATIONELL OCH INTERNATIONELL TILLGÄNGLIGHET

TRANSPORTSYSTEMET SKA UTVECKLAS SÅ ATT KOPPLINGARNA MED OMVÄRLDEN STÄRKS.

► SAMMANKNUTET SYDSVERIGE

TRANSPORTSYSTEMET SKA STÄRKA INTEGRATION OCH SAMMANHÅLLNING I SÖDRA SVERIGE.

► KONKURRENSMÄSSIGA OCH HÅLLBARA GODSTRANSPORTER

TRANSPORTSYSTEMET SKA FRÄMJA ATT GODS TRANSPORTERAS SÅ EFFEKTIVT OCH HÅLLBART SOM MÖJLIGT.

Carl Johan Sonesson (M)
Regionstyrelsens ordförande

Robert Lindén (SD)
Regionstyrelsens ordförande

Mikaela Waltersson (M)
Regionstyrelsens ordförande

Rachel De Basso (S)
Regionstyrelsens ordförande

Angelica Katsanidou (S)
Regionstyrelsens ordförande

Mikael Johansson (M)
Regionstyrelsens ordförande

POSITION 1

NATIONELL OCH INTERNATIONELL TILLGÄNGLIGHET

Sydsverige har ett strategiskt läge i Sverige och huserar den landbaserade transportinfrastrukturen som kopplar samman kontinental Europa med Skandinavien. För näringslivet i Sydsverige är kopplingarna mot andra delar av Sverige, grannländerna samt den globala tillgängligheten via Kastrup av stor betydelse. Alla transportslag behövs och har sin funktion för att upprätthålla och stärka den nationella och internationella tillgängligheten från, till och genom Sydsverige. För att stärka utvecklingen krävs en transportinfrastruktur som möjliggör snabba, effektiva och miljömässigt hållbara förbindelser med andra länder och viktiga målpunkter.

De stora investeringarna i infrastruktur som nu sker i vårt närområde ställer nya krav på funktionaliteten i det svenska transportsystemet. I södra Sverige behöver utvecklingen inom det europeiska transportsystemet mötas med ökad kapacitet för såväl gods- som persontrafik fram till landgräns samt över denna. Det är viktigt för framtiden att säkra kapaciteten och funktionen i järn-

vägsstråken genom Sydsverige, inte minst för att ta vara på möjligheterna som uppkommer med den kommande Fehmarn Bält-förbindelsen. Kända flaskhalsar på Södra stambanan och Väst kustbanan riskerar att hämma en positiv utveckling av hållbara långväga godstransporter och personresor på järnväg genom och inom södra Sverige samt till och från kontinental Europa.

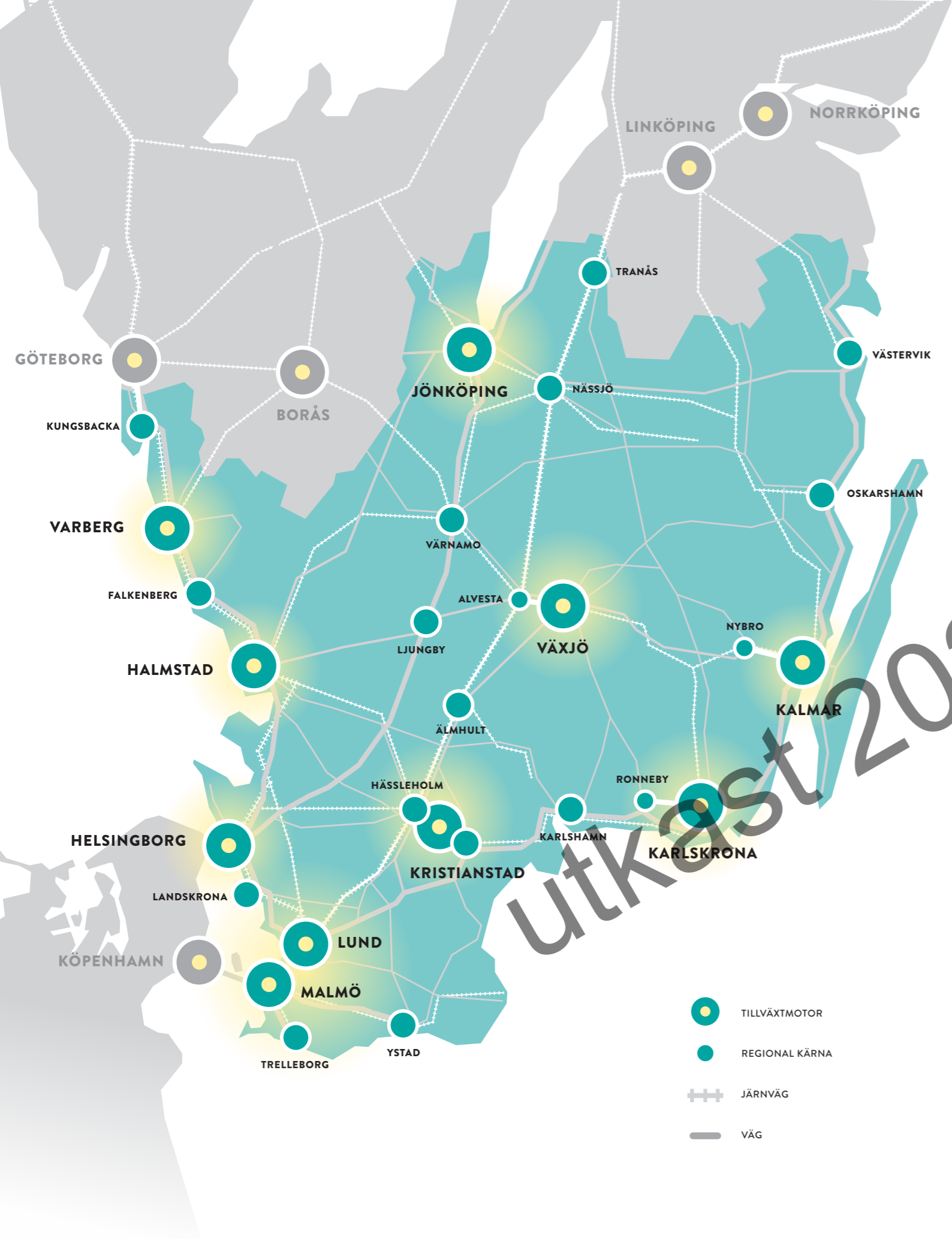
För att utveckla hela Sydsveriges nationella och internationella tillgänglighet krävs satsningar på vägar, järnvägar, hamnar och flygplatser. De regionala järnvägarna skapar tillsammans med Södra stambanan och Väst kustbanan ett sammanhållet system för trafik och flöden. Satsningar på regionala banor måste ske parallellt med de investeringar som görs på de tunga nationella stråken. För bästa tillgänglighet måste tågtrafiken utvecklas tillsammans med regionala flygförbindelser som möjliggör kopplingar till viktiga målpunkter och internationella noder i flygsystemet.

VAD KRÄVS?

Regionsamverkan Sydsverige mår om utvecklingen av den nationella och internationella tillgängligheten som sammanlänkar Sverige och Skandinavien med kontinental Europa. Regionerna i södra Sverige bidrar till utvecklingen genom att tillhandahålla en attraktiv regional tågtrafik, värna tillgången till regionala flygförbindelser och stödja hamnarnas utveckling.

Regionsamverkan Sydsverige anser att följande ska prioriteras för att åstadkomma ökad nationell och internationell tillgänglighet:

- Åtgärder som dels skyndsamt och dels långsiktigt säkerställer en god och förutsägbar framkomlighet för järnvägstrafiken på Södra stambanan och Väst kustbanan samtidigt som förbättringar sker på de regionala banorna.
- Säkerställa en hög resiliens och skapa redundans i förbindelser till och från kontinental Europa för tillförlitlig gods- och persontransporter.
- Stärka förutsättningarna för de regionala flygplatserna att ta en roll i utvecklingen av en hållbar luftfartsverksamhet som följer med de möjligheter som elektrifieringen av flyget ger.

POSITION 2 SAMMANKNUTET SYDSVERIGE

Sydsverige har en flerkärnig ortstruktur med gränsöverskridande funktionella samband, vilket är en viktig utgångspunkt för hur transportsystemet behöver utvecklas. Goda förbindelser mellan städerna och ett gott samspel mellan städerna och omgivande landsbygder ökar robustheten på arbetsmarknaden och ger människor och företag förutsättningar att bo, verka och utvecklas där de finns. För att Sydsverige ska kunna utvecklas, till gagn för hela Sverige, behöver den flerkärniga ortstrukturen stödjas genom väl fungerande sammanbindande stråk av järnvägar och vägar.

I Sydsverige finns 11 universitet och högskolor samt världsunika forskningsanläggningar och innovationsarenaer i världsklass. För den svenska innovationskraftens tillväxt måste infrastrukturen koppla samman lärosäten och forskningsanläggningar, samt göra dem tillgängliga för studenter, forskare, arbetskraft och inte minst den internationella omvärlden. Detta bidrar till att stärka Sveriges framtida konkurrenskraft.

En robust och välutvecklad kollektivtrafik är en förutsättning för att nå flera viktiga samhällsmål som regional tillväxt och hållbar utveckling. Regionsamverkan Sydsveri-

ge har i positionsrapporten Kollektivtrafik för ett enat Syd-sverige fastställt en utveckling av kollektivtrafiken utifrån resenärens, trafikeringens och samhällets perspektiv.

Den idag omfattande trafikeringen på järnvägsnätet i södra Sverige och en växande efterfrågan på tågtrafik innebär en hög belastning på banorna, vilket skapar behov av förbättringar i systemets funktion samt åtgärder för att öka kapaciteten. Den hårda belastningen på systemet medför störningar som får stora konsekvenser för såväl resenärer som för gods. Att öka robustheten, kapaciteten och redundansen i järnvägssystemet är därför av stor betydelse. Det är angeläget att påskynda de insatser som krävs för att höja järnvägarnas standard och återhämta ett eftersatt underhåll. För att möta en ökande efterfrågan behövs i många fall investeringar i stationsanläggningar, dubbelspår och trimningsåtgärder.

De sydsvenska regionerna prioriterar en fortsatt utveckling av kollektivtrafiken där den regionala tågtrafiken är ryggraden i systemet. I relationer där järnväg saknas är snabb och högklassig busstrafik ett bra alternativ. Detta är grunden för att skapa ett sammanknutet Sydsverige.

VAD KRÄVS?

Regionsamverkan Sydsverige skapar tillväxt, fler arbeten och social sammanhållning genom att satsa på utveckling och utbyggnad av kollektivtrafiken samt införa ny teknik och lösningar för resande och transporter. Kollektivtrafiken i Sydsverige ska knyta samman tillväxtmotorer och regionala kärnor genom att den regionala tågtrafiken erbjuder tillförlitliga och attraktiva resmöjligheter samt korta restider.

Regionsamverkan Sydsverige anser att följande ska prioriteras för att åstadkomma ett sammanknutet Sydsverige:

- Säkerställa en tillräcklig omfattning av drift- och underhållsåtgärder för att garantera en robust och tillförlitlig trafikering av järnvägarna. Detta ska

kompletteras med åtgärder för att trimma järnvägssystemet för ökad tillförlitlighet och kapacitet samt kortare restider.

- Uppgradera de Sydsvenska järnvägar som har brister i kapacitet och standard, så att ett sammanhållet tågssystem kan skapas vilket möjliggör effektiva trafikeringssupplägg och vidgat resandeunderlag.
- Där järnvägar inte är ett alternativ måste väginfrastrukturen utvecklas och därför ska de ekonomiska ramarna till länsplanerna utökas så att de brister och utvecklingsbehov som finns inom det regionala transportsystemet kan åtgärdas.

POSITION 3

KONKURRENSMÄSSIGA OCH HÅLLBARA GODSTRANSPORTER

Sveriges läge i förhållande till flera viktiga marknader för utrikeshandeln innebär att effektiv infrastruktur och logistik är av särskild betydelse. Sydsveriges strategiska läge mot kontinentala Europa gör att en stor del av Sveriges import och export passerar genom området. Sydsverige har en nyckelroll i Trans-European Networks - Transport (TEN-T) svenska delar. Flera viktiga hamnar, flygplatser och noder av nationell och internationell betydelse ingår eller ligger i anslutning till nätet. Tillgängligheten och kapaciteten i Öresundsregionen är en särskild utmaning, där hamnar och terminaler i södra delen av landet har en nyckelroll för Sveriges tillväxt. Idag saknas viktiga länkar i TEN-T systemet mellan ScanMed korridoren i södra Sverige och TEN-T korridorerna i Polen och de baltiska länderna. Detta berör hamnarna i Småland, Blekinge och Skåne, men också väg- och järnvägsnätet som kopplar till dessa knutpunkter.

Klimatmålen för transportsektorn innebär stora utmaningar inte minst inom godsområdet som sker på marknadsmässiga grunder. Långväga godstransporter på järnväg är i grunden det mest kostnadseffektiva transportslaget i många relationer. För att öka mängden gods på järnväg krävs inte bara ökad

kapacitet och redundans i järnvägssystemet utan också effektiva terminaler för intermodalitet och rangering samt elektrifiering av oelektrifierade järnvägar. För den del av godstransporterna som även framgent kommer att gå på väg behövs en omställning till hållbara drivmedel. Snabbare övergång till biodrivmedel och elektrifiering av vägtransporter är viktiga delar i att uppnå ett fossilbränslefrött transportsystem.

Handelsvägar och transportflöden förändras ständigt genom bland annat tillkomsten av ny infrastruktur eller förändringar i det geopolitiska läget. Fehmarn Bält-förbindelsen förväntas medföra stora förändringar för transporter till och från Europa, vilket därmed kommer ställa ökade krav på kapacitet och effektivitet i flera transportrelationer genom Sydsverige. Transportsystemet ska kunna tillgodose totalförsvarets behov av transporter för att möta de förväntningar som ligger på Sverige som medlem av NATO. Det finns en potential för överflyttning från land- till sjötransporter genom en utveckling av kustsjöfarten. Sydsverige har en lång kustlinje med många större och mindre hamnar vilka flertalet är utbyggda för intermodala skiften och som kan stödja en utökad kustsjöfart.

VAD KRÄVS?

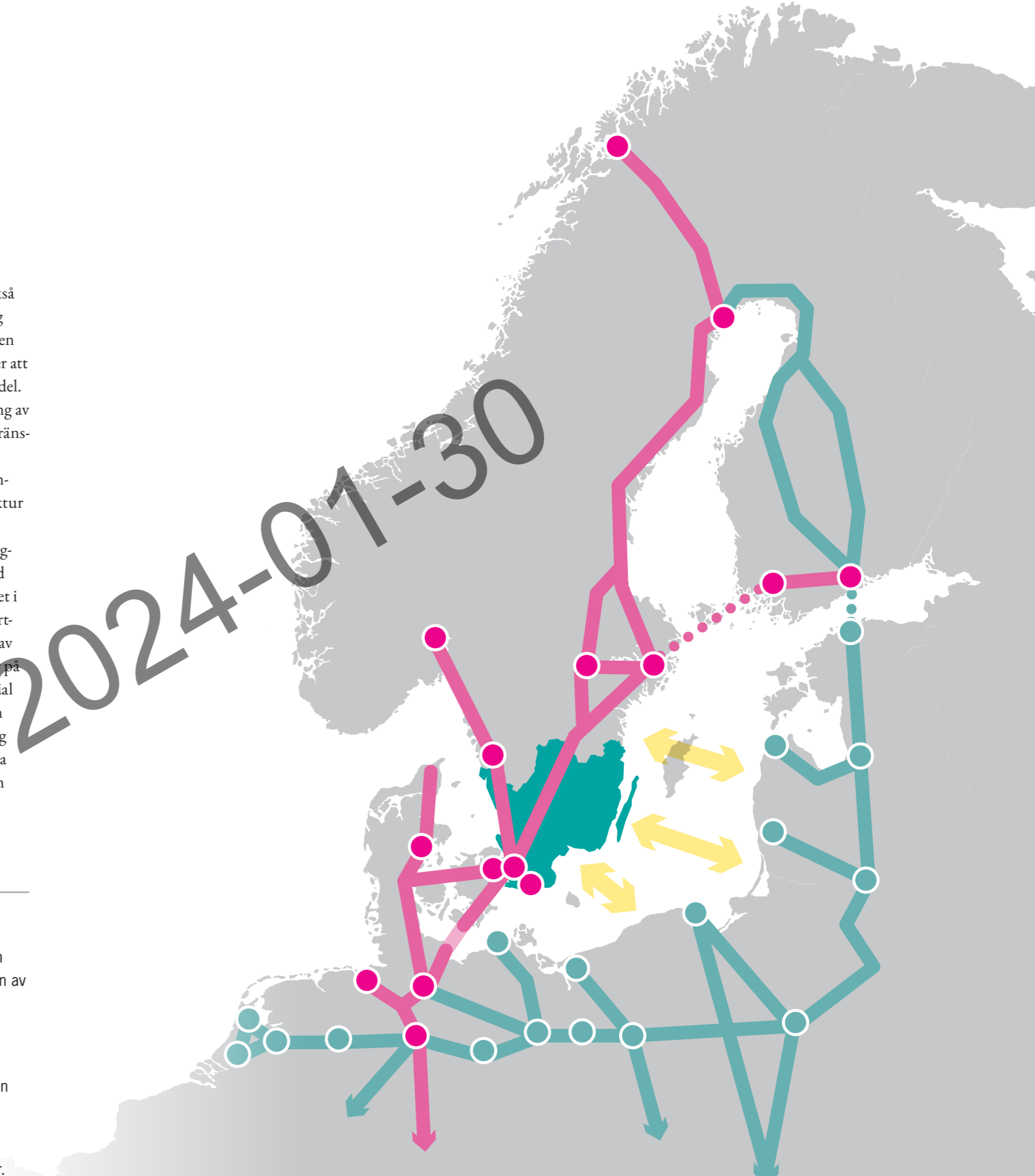
Regionsamverkan Sydsverige vill tillsammans med andra aktörer stödja utvecklingen mot hållbara och effektiva godstransporter som stärker svenskt näringsliv. Det regionala utvecklingsansvaret innebär att vi driver utvecklingen inom södra Sverige i samspel med andra landsdelar, för att bidra till att stärka Sveriges konkurrenskraft och tillväxt.

Regionsamverkan Sydsverige anser att följande ska prioriteras för att åstadkomma konkurrensförmåga och hållbara godstransporter:

- Omgående vidareutveckla och undanröja flaskhalsar i TEN-T Skandinavien-Medelhavskorridoren,

särskilt på Södra stambanan, Väst kustbanan och genom Öresundsregionen, för att möta den utveckling som förväntas ske genom tillkomsten av Fehmarn Bält-förbindelsen.

- Knyta ihop Sydsveriges östersjöhamnar med TEN-T-nätverket för att få bättre koppling till de viktiga och växande handelsmarknaderna i Polen och Baltikum.
- Avlägsna de administrativa och tekniska hinder som idag försvårar och fördyrar gränspassager.

POSITIONSPAPPER INFRASTRUKTUR 2024

Tillgänglighet till arbete, bostad, utbildning, kultur och service genom smidiga kommunikationer är viktigt i människors vardag. Transportsystemets funktion och utveckling, både för personresor och godstransporter är även avgörande faktorer för att kunna knyta samman Sydsverige och stärka företagens konkurrenskraft. Det strategiska läget och kopplingarna mot kontinentala Europa gör att ett starkt Sydsverige gynnar hela Sveriges tillväxt och utveckling.

För den framtida utvecklingen av transportsystemet är Regionsamverkan Sydsverige eniga om positionerna:

- **Nationell och internationell tillgänglighet**
- **Sammanknutet Sydsverige**
- **Konkurrensmässiga och hållbara godstransporter**

REGIONSAMVERKAN SYDSVERIGE är ett samarbete mellan Region Blekinge, Region Halland, Region Jönköpings län, Region Kalmar län, Region Kronoberg och Region Skåne kring infrastruktur, kollektivtrafik, kultur, arbetsmarknad och kompetensförsörjning samt bredband och digitalisering. Syftet är att, med medborgarnas bästa för ögonen, utveckla samarbetet mellan verksamheterna i de sex regionerna. Vi strävar efter helhetsorienterad och långsiktigt hållbar utveckling i Sydsverige och Sverige.

